

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ

ГАЛУЗЕВІ СОЦІОЛОГІЇ

Навчальний посібник

У двох томах

Том 1

Харків 2009

УДК 316(075.8)

ББК 60.550я73

Г 16

Авторський колектив:

- В. Л. Погрібна*, доктор соціол. наук, доцент – розділ I;
М. М. Саппа, доктор соціол. наук, професор – розділ VII;
Р. В. Шейко, канд. соціол. наук, доцент – розділ II;
В. В. Мальцев, канд. соціол. наук – розділ III;
С. Б. Решетняк, канд. філос. наук, доцент – розділ IV;
В. О. Болотова, канд. соціол. наук, доцент – розділ V;
Н. О. Ляшенко, канд. соціол. наук – розділ VI;
О. Є. Бєлих – розділ VIII

Рецензенти:

- А. М. Ніколаєвська* – канд. соціол. наук, доц. каф. соціології
Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна;
Д. О. Кобзін – канд. соціол. наук, ст. наук. співробітник науково-дослідної
лабораторії соціальної та психологічної роботи в ОВС навч.- наук. ін-ту
психології, менеджменту, соціальних та інформаційних технологій
Харківського національного університету внутрішніх справ

Затверджено Вченою радою
Харківського національного університету внутрішніх справ,
протокол № 8 від 31.10.2008

Галузеві соціології : навч. посіб. : у 2 т. Т. 1 / [В. Л. Погрібна,
Г 16 М. М. Саппа, Р. В. Шейко та ін.] ; МВС України, Харк. нац. ун-т
внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2009. – 216 с.

ISBN 978-966-610-163-4

У першому томі посібника представлено перші вісім галузей соціологічних теорій середнього рівня: соціологія культури, громадської думки, конфлікту, освіти, особистості, сім'ї, інвайронментальна соціологія і соціологія управління.

Для курсантів і студентів ВНЗ системи МВС України.

УДК 316(075.8)

ББК 60.550я73

ISBN 978-966-610-163-4

© Погрібна В. Л., Саппа М. М., Шейко Р. В. та ін., 2009

© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2009

ЗМІСТ

Розділ I. СОЦІОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ	5
<i>Тема 1.1. Культура і науки про культуру.....</i>	<i>5</i>
<i>Тема 1.2. Культура як соціальний феномен.....</i>	<i>12</i>
<i>Тема 1.3. Соціокультурний процес .....</i>	<i>21</i>
Розділ II. СОЦІОЛОГІЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ.....	30
<i>Тема 2.1. Соціологія громадської думки та її місце в науковому аналізі суспільства.....</i>	<i>30</i>
<i>Тема 2.2. Громадська думка як об'єкт соціологічного аналізу ...</i>	<i>37</i>
<i>Тема 2.3. Формування громадської думки. Засоби впливу на громадську думку .....</i>	<i>44</i>
Розділ III. СОЦІОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ.....	53
<i>Тема 3.1. Предмет і метод соціології конфлікту.....</i>	<i>53</i>
<i>Тема 3.2. Соціологічні теорії щодо конфлікту.....</i>	<i>57</i>
<i>Тема 3.3. Структура і динаміка конфлікту .....</i>	<i>62</i>
<i>Тема 3.4. Конфлікти у різних соціальних сферах.....</i>	<i>66</i>
<i>Тема 3.5. Проблема вирішення конфлікту.....</i>	<i>69</i>
Розділ IV. СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ	76
<i>Тема 4.1. Соціологія освіти як наука: об'єкт, предмет, структура та функції.....</i>	<i>76</i>
<i>Тема 4.2. Освіта як соціальний інститут суспільства .....</i>	<i>83</i>
<i>Тема 4.3. Болонський процес – основа реформи вищої освіти в Україні.....</i>	<i>89</i>
Розділ V. СОЦІОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ	94
<i>Тема 5.1. Соціологія особистості як спеціальна соціологічна теорія.....</i>	<i>94</i>
<i>Тема 5.2. Основні теорії особистості.....</i>	<i>99</i>
<i>Тема 5.3. Структура особистості.....</i>	<i>104</i>
<i>Тема 5.4. Соціалізація особистості .....</i>	<i>109</i>
<i>Тема 5.5. Типи особистості .....</i>	<i>114</i>

Розділ VI. СОЦІОЛОГІЯ СІМ'Ї	120
<i>Тема 6.1. Соціальна сутність сім'ї .....</i>	120
<i>Тема 6.2. Динаміка сімейних відносин.....</i>	134
<i>Тема 6.3. Типи сімейної поведінки.....</i>	145
Розділ VII. ІНВАЙРОНМЕНТАЛЬНА (ЕКОЛОГІЧНА) СОЦІОЛОГІЯ.....	168
<i>Тема 7.1. Інвайронментальна (екологічна) соціологія: місце в сучасному науковому знанні та практичній діяльності .....</i>	168
<i>Тема 7.2. Екологічна соціологія: уявлення та ідеї, що сприяли її формуванню .....</i>	172
<i>Тема 7.3. Інвайронменталізм і нова інвайронментальна парадигма у соціології.....</i>	178
<i>Тема 7.4. Екологічна політика і суспільство ризику .....</i>	185
<i>Тема 7.5. Стійкий розвиток суспільства як мета екополітики .</i>	190
Розділ VIII. СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ.....	195
<i>Тема 8.1. Соціологія управління як галузь соціологічного знання.....</i>	196
<i>Тема 8.2. Об'єктивні умови виникнення науки управління. Становлення і розвиток управлінських шкіл .....</i>	200
<i>Тема 8.3. Завдання і функції соціології управління.....</i>	206
<i>Тема 8.4. Закони, принципи і методи науки управління .....</i>	209
<i>Тема 8.5. Інформація в системі управління .....</i>	212

Навчальне видання

Авторський колектив:

ПОГРІБНА Вікторія Леонідівн

САППА Микола Миколайович

ШЕЙКО Роман Володимирович та ін.

ГАЛУЗЕВІ СОЦІОЛОГІЇ

Навчальний посібник

У двох томах

Том 1

Редактор *С. М. Гук*

Комп'ютерне верстання *С. М. Гук*

Формат 60×84/16. Ум.-друк. арк. 12,6. Тираж 220 пр. Зам. № 1.

Видавець і виготовлювач –

Харківський національний університет внутрішніх справ,

просп. 50-річчя СРСР, 27, м. Харків, 61080

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.